

Натаниел Хоторн

Мантията на лейди Елеанор

Онази вечер моят чудесен приятел, собственикът на Провинс Хаус, с удоволствие покани двама ни с мистър Тифъни на вечеря от стриди. Както той самият любезно отбеляза, тази незначителна проява на уважение и благодарност не представляваше почти нищо в сравнение с това, което занимателният разказвач, заедно с моята скромна особа, записваща историите му, бяхме честно извоювали, като привлякохме вниманието на обществеността към неговия дом чрез съвместните си литературни прояви. Много пури бяха изпушени в тази къща, много чаши вино или по-силен алкохол – изпити, много вечери – погълнати от любопитни непознати хора, които никога не биха се осмелили да минат по мрачната алея, водеща към историческото място Провинс Хаус, ако не беше благоприятното съчетание на дарбата на мистър Тифъни с моята. Накратко казано, ако може да се вярва на любезните уверения от страна на мистър Томас Уейт, ние горе-долу така успешно бяхме извадили забравената му голяма къща на показ, като че бяхме срутили грозната редица от обущарски и галантерийни магазинчета, закриващи аристократичната ѝ фасада към улица Уошингтън. Навярно обаче не е благоразумно да се говори толкова шумно за нарасналите посещения в къщата, за да не се окаже мистър Уейт затруднен да поднови договора за наема при същите благоприятни условия както досега.

Тъй като бяхме посрещани като благодетели, нито мистър Тифъни, нито аз изпитвахме скрупули да отдадем дължимото на вкусните неща, поставени пред нас. Дори пиршеството да не бе с такова великолепие, на каквото дъбовите стени са били свидетели в един отминал век, дори нашият домакин да не седеше начело на масата така величествено, както подобава на един наследник на кралски губернатори, дори гостите да не представляваха такава внушителна гледка, както напудрените сановници с перуки и везани одежди, нявга пирували на губернаторската трапеза, а сега – почиващи в своите гробници с гербове на хълма Коп или около кралския параклис, то смело мога да заявя, че от времето на кралица Анна до Революцията в Провинс Хаус никога до сега не се е събирала по-приятна малка група гости. Това, което направи вечерята още по-интересна, бе присъствието на една личност на такава възраст, че собствените му спомени стигаха чак до епохата на Гедж и Хау и дори бяха съхранили един-два не много правдоподобни анекдота за Хъчинсън. Той бе представител на малката, вече съвсем изчезнала класа, чиято преданост към кралската власт и свързаните с нея колониални институции и традиции не се бе поддадала на демократичните ереси от следващите периоди. Младата британска кралица нямаше по-предан поданик във

владенията и – навярно нямаше друг, който да коленичи пред трона с подобна благоговейна любов, както този престарял дядо, с глава, побеляла под умерения напор на Републиката, която той все още, в по-кротките си спомени, наричаше узурпатори. И все пак, дълбоките му предразсъдъци не го бяха направили нетърпим и опърничав събеседник. Ако трябва да се каже истината, животът на въззрастния роялист имаше такъв объркан и неясен характер – той бе имал толкова ограничен кръг от приятели, а често е бил напълно лишаван от такива, че се съмнявам дали би се отказал от приятелска чашка с Оливер Кромуел или Джон Ханкок, а да не говорим за който и да е действащ в момента демократ. В някое друго писание от тази поредица аз навярно ще запозная читателя по-подробно с неговия образ.

В подходящ момент нашият, домакин отвори бутилка Мадейра с такъв тънък аромат и превъзходен вкус, че положително я бе открил в някой забравен ъгъл за специални вина в най-дълбоката изба, където стар иконом-веселяк е прибирал най-хубавите напитки на губернатора и на смъртния си одър е забравил да издаде тайната. Мир на привидението му с пиянски вид и да се чукнем в негова памет! Мистър Тифъни пи от скъпоценната течност с голяма охота. След като си сръбна три чашки, той с удоволствие ни разказа една от най-странните легенди, изровена от склада, където събира подобни неща. Съответно разкрасена от моето въображение, тя горе-долу звучи така...

Скоро след като полковник Шут поел управлението на Масачузетс Бей, преди почти сто и двадесет години, една високопоставена заможна млада дама пристигнала от Англия и предявила искане към него да я покровителствува като настойник. Той ѝ бил далечен роднина, но останал най-близкият след постепенното измиране на рода ѝ. Така че за богатата и знатна лейди Елеанор Рочклиф не можел да се намери по-добър подслон от дома Провинс Хаус в една колония отвъд Атлантика. Още повече, че съпругата на губернатора ѝ била като родна майка през детските години, а сега нетърпеливо я очаквала с надеждата, че красивата млада жена ще бъде изложена на безкрайно по-малко опасности в нецивилизованото общество на Нова Англия, отколкото сред хитростите и покварата на дворцовите среди. Ако губернаторът или неговата жена се били специално позамислили за собственото си спокойствие, те вероятно щели да се опитат да прехвърлят отговорността в други ръце, тъй като, въпреки някои благородни и прекрасни черти на характера, лейди Елеанор била известна със суровата си непреклонна гордост, с високомерното си съзнание за наследствените и личните си преимущества,

поради което почти не можела да се владее. Ако се съди от множеството широкоразпространени анекдоти, този странен нрав не представлявал нищо друго освен мономания. Ако ли пък този нрав диктувал на нормален човек да извършва такива действия, то редно било Провидението да накаже такава греховна гордост със също така сурово възмездие. Усещането за необичайност, обагрящо толкова много от полузабравените легенди, навярно е придало допълнителна чудатост на невероятната история за лейди Елеанор Рочклиф.

Корабът, на който пътувала, пристигнал в Нюпорт, от където закарали лейди Елеанор до Бостон в губернаторската карета, придружена от малък ескорт конници. Внушителният екипаж с четирите си черни коня предизвикал голям интерес, когато преминал с грохот през Корнхил, заобиколен от буйните жребци с шестимата ездачи, въоръжени с подрънкващи до стремето саби и с пистолети в кобурите. През широките прозорци на движещата се карета хората успели да зърнат фигурата на лейди Елеанор, която странно съчетавала една почти царствена величественост с грацията и красотата на съвсем младо момиче. Сред дамите в колонията се била разпространила странна мълва: че красивата им съперница до голяма степен дължи неотразимия чар на своята външност на една част от облеклото си – везана мантия, изработена от най-изкусния художник в Лондон, притежаваща едва ли не магически свойства да разкрасява. В настоящия случай обаче момичето не разчитало на вълшебството на дрехите, тъй като било облечено в кадийан костюм за езда, който би изглеждал грубо и неизискано на всяка друга жена.

Кочияшът дръпнал юздите на четирите черни жребци и цялата кавалкада спряла пред желязната ограда, отделяща Провинс Хаус от улицата. По неблагоприятно стечение на обстоятелствата камбаната на Оулд Саут точно тогава биела за погребение. Така че вместо весел звън, с какъвто по традиция се обявявало пристигането на знатни гости, скръбен печален ек възвестил идването на лейди Елеанор Рочклиф, като че се задавало бедствие, въплотено в красивото ѝ същество.

– Голяма непочтителност! – възкликнал капитан Лангфорд, английски офицер; неотдавна пристигнал с послание до губернатора Шут. – Трябваше да се отмени погребението, за да не се разваля настроението на лейди Елеанор от такова тъжно посрещане.

– С ваше позволение, сър – отвърнал доктор Кларк, лекар, известен поборник за управляващата партия – с каквито и претенции да са титлите, мъртвият просяк има предимство пред живата кралица. Великата Смърт дава големи привилегии.

Тези реплики били разменени, докато говорещите очаквали минаването на гостенката сред навалищата, събрала се от двете страни на входа и оставила свободен проход до портала на Провинс Хаус. Веднага чернокож роб в ливрея скочил отзад от каретата и отворил вратата, а в същия миг губернаторът Шут се спуснал по стъпалата пред къщата си, за да помогне на лейди Елеанор при слизането ѝ. Но преди губернаторът да се доближи с тържествена стъпка, се случило нещо, предизвикало всеобщо сливане. Един блед млад човек, с разчорлена черна коса. се втурнал от тълпата и се проснал до каретата, като по този начин послужил с тялото си за подложка, върху която да стъпи лейди Елеанор Рочклиф. Тя се спряла за миг, но видът ѝ по-скоро издавал съмнение дали младият човек ще издържи теглото ѝ, отколкото неудоволствие да приеме такава ужасна проява на почит от себеподобен.

– Изправете се, сър – казал губернаторът строго, като издигнал басуна си над натрапника. – Какво иска да покаже този побъркан човек с подобна шуротия?

– Не – отвърнала игриво лейди Елеанор, но в гласа ѝ имало повече презрение, отколкото състрадание, – Ваше превъзходителство не трябва да го удря. Когато единственото нещо, което хората искат, е да бъдат стъпкани, жалко е да им се откаже това благоволение, така лесно за изпълнение и така полагащо им се.

След което тя поставила крачето си върху сведената фигура – подобно слънчев лъч, докоснал облак – и протегнала ръка към губернатора. За миг лейди Елеанор застинала в тази поза – картината, която двамата представлявали в момента била навярно най-красноречивата, символична гледка, изобразяваща как аристокрацията с наследственото си високомерие погавза човешките страдания и родството по природа. Но присъстващите били толкова поразени от красотата на лейди Елеанор, а високомерието ѝ изглеждало така естествено за подобно създание, че те всички надали възторжени възгласи.

– Кой е този млад нахалник? – попитал капитан Лангфорд, който продължавал да стои до доктор Кларк. – Ако е с всичкия си, заслужава да бъде набит за дързостта си. А ако е луд, трябва да го затворят, за да спестят на лейди Елеанор нови неприятни сцени.

– Казва се Джървас Хелуайс – отвърнал докторът. – Младеж без състояние, знатен произход или други преимущества, освен тези на ума и душата, дадени му от природа та. За свое нещастие, като секретар в лондонската агенция на нашата колония, той се срещнал с лейди Елеанор Рочклиф. Влюбил се в нея, но нейното презрение го докарало до

лудост.

– Лудост е било да се позволи подобно нещо – отбелязал английският офицер.

– Навярно е така – казал доктор Кларк, като се намръщил. – Но уверявам ви, сър, мога и да се усъмня в божията справедливост, ако ей-тази дама, която влиза сега така надменно в голямата къща, не бъде сполетяна от нещо унизително. Тя се опитва да застане над страданията на човешката природа, които са присъщи на душите на всички хора. Ще видим обаче дали тази природа няма да предяви правата си към нея по начин, който ще я приравни с най-низшите.

– Никога! – извикал капитан Лангфорд с негодувание. – Нито доказано е жива, ни когато я положат до прадедите ѝ.

Няколко дни по-късно губернаторът устроил бал в чест на лейди Елеанор Рочклиф. Всички знатни жители на колонията получили покани, разпратени по домовете им, наблизо и надалеч, от вестоносци на коне – посланията били с печат според изискванията на официалните служебни пратки. В съответствие с поканите, приемът се превърнал в съвместна сбирка от титли, богатство и красота, а широките врати на Провинс Хаус рядко се били разтваряли така гостоприемно, както в деня на този бал, за да приемат многобройните почетни гости в чест на лейди Елеанор. Без да се разточителствува с хвалебствията, направо би могло да се каже, че гледката била ослепителна, тъй като по тогавашната мода дамите греели в скъпите коприни и сатени на широките си кринолини, а кавалерите блестели с везаната си позлата, щедро украсяваща моравото, аленото и светлосиньото кадифе, от което били направени саката и жилетките им. Последната спомената част от тоалета била от голямо значение, тъй като тя обгръщала тялото на собственика почти до коленете и декорацията ѝ от златни цветя и листа възлизала навярно на стойност, колкото целия му годишен доход. При днешния различен вкус – вкус, символизиращ коренната промяна в цялостната система на обществото – почти всяка една от тези великолепно облечени фигури би изглеждала смешна, макар че в оная вечер гостите търсели отраженията си в огледалата и се радвали да съзрат собствения си блясък сред блестящата тълпа. Колко жалко, че някое от огромните огледала не е запазило картина от сцената, от чийто нетрайни белези бихме могли да научим и запомним множество важни неща.

Да можеше поне, независимо дали от художник или огледало, макар и бегло да ни се покаже одеждата, вече спомената в тази легенда – везаната мантия на лейди Елеанор, за която тайно се разпространявали

слухове, че имала магически свойства да придава нова необичайна грация на фигурата ѝ всеки път, когато я обличала. Макар и това да били празни приказки, в представата ми за лейди Елеанор загадъчната мантия предизвиква у мен страхопочитание, отчасти поради вълшебните ѝ качества, но също и заради това, че била изработена от умираща жена и навярно фантастичното изящество на кройката се дължало на налудността, предизвикана от приближаващата смърт.

След като били поднесени официалните приветствия, лейди Елеанор Рочклиф се оттеглила от множеството гости и се изолирала в малък отбран кръг, към който проявила по-сърдечна благосклонност, отколкото към общата тълпа. Огромните восъчни свещи ярко осветявали гледката, а най-блестящите детайли се откроявали релефно. Но дамата гледала с безразличие, а от време на време на лицето ѝ се появявал израз на досада и презрение, смекчен от такава женствена грация, че слушателите ѝ едва ли го отдавали на душевната уродливост, на която той бил белег. Тя наблюдавала зрелището не с груба насмешка, сякаш било под достойнството ѝ да е доволна от подобна провинциална имитация на кралско празненство, а с по-дълбокото презрение на човек, чийто дух е издигнат твърде високо, за да участва в забавленията на обикновените хора. Дали защото спомените на лицата, видели я в онази нощ, били повлияни от необикновените събития, свързани впоследствие с нея, но непрекъснато след това нейната фигура им се явявала в представите като белязана от нещо безумно и неестествено, макар че по време на бала всички говорели шепнешком само за изключителната ѝ красота и за неописуемото очарование, което мантията излъчвала около нея. Обаче някои, наблюдавали я отблизо, забелязали, че ту трескава руменина, ту бледост избивали по лицето, придружени съответно от приповдигане и спадане в настроението ѝ, а веднъж-два пъти тя проявила болезнена безпомощност и отпадналост, като че за малко щяла да се строполи на земята. После, като потръпнала нервно, тя сякаш веднага успяла да възвърне силите си и да подхвърли някаква остроумна, закачлива, но доста злъчно-саркастична дума в разговора. Обноските и приказките ѝ били толкова необикновени по характер, че удивлявали всеки здравомислещ, преди да се вгледа в лицето ѝ и да бъде озадачен от тайния ѝ, непонятен поглед и усмивка, които пораждали у него съмнения относно сериозността и здравия ѝ разсъдък. Постепенно кръгът около лейди Елеанор Рочклиф намалял, а накрая останали само четирима господина: капитан Лангфорд, английският офицер, споменат по-горе, един плантатор от Вирджиния, пристигнал в Масачузетс с политическа мисия, млад

свещеник на Епископалната църква – внук на британски граф, и последният – частният секретар на губернатор Шут, чието раболепие предизвикало известна толерантност у лейди Елеанор.

Вечерта на няколко пъти слугите на Провинс Хаус, облечени в ливреи, минали между гостите с огромни подноси със закуски, френски и испански вина. Лейди Елеанор Рочклиф, която отказала дори да доближи красивите си устни до шумящото шампанско, се била отпуснала в голям бледо-червен стол, очевидно преуморена или от оживлението на бала, или от еднообразието му. И докато за миг забравила за гласовете, смеха и музиката, един млад човек се прокраднал напред и коленичил в краката ѝ. Той носел върху табла гравирани сребърни бокал, догоре пълен с вино, който предложил благоговейно като на коронована кралица или по-скоро изключително предано като жрец, принасящ жертва на своя идол. Усетила, че някой докосва робата ѝ, лейди Елеанор се стреснала и като отворила очи, видяла пред себе си бледите, безумни черти и разчорлената коса на Джървас Хелуайс.

– Защо ме преследваш така? – попитала тя с отпаднал глас, но с топло чувство, отколкото обикновено си позволявала, да изрази. – Казват, че съм ти причинила зло.

– Небето знае, че туй не е вярно – отвърнал сериозно младият човек. – Но, лейди Елеанор, като отплата за злото, ако наистина има такова, и в името на собственото ви благосъстояние на земята и на небето, умолявам ви да отпиете една глътка от това светено вино, а после да подадете бокала да мине през гостите. Това ще бъде знак, че не сте се помъчили да се оттеглите от веригите на човешките страдания, защото всеки, който се опита да стори това, ще се присъедини към съгрешилите ангели.

– Откъде ли този луд човек е откраднал този църковен съд? – възкликнал епископалният свещеник.

Въпросът привлякъл вниманието на гостите към сребърната чаша, която те разпознали – била от сребърните утвари на черквата на Оулд Саут и както изглеждало, преливала от светено вино.

– Навярно е отровно – полушеговито казал секретарят на губернатора.

– Излейте го в гърлото на негодника – гневно извикал този от Вирджиния.

– Изгонете го от къщата! – викнал капитан Лангфорд като сграбчил Джървас Хелуайс така грубо за рамото, че светият съд се катурнал и съдържанието се изляло върху мантията на лейди Елеанор. – Независимо

дали е негодник, глупак или побъркан, недопустимо е такъв човек да остава на свобода.

– Моля ви, господа, не причинявайте зло на клетия ми обожател – обадила се лейди Елеанор с лека, отегчена усмивка. – Махнете го от очите ми, ако имате такова желание. В сърцето си не мога да открия нищо освен присмех към него, а от благоприличие и угризение на съвестта редно би било да плача за бедата, която съм му навлякла.

Но докато стоящите наоколо се опитвали да отведат младия човек, той се отскубнал от тях и с бурна, пламенна настойчивост отправил нова, също тъй странна молба към лейди Елеанор: да хвърли мантията, която, докато той настоявал да изпие виното, тя още по-плътнo увила около тялото си.

– Махнете я от себе си – сключил мъчително ръце в настойчива молба. – Навярно още не е съвсем късно. Хвърлете проклетата одежда в огъня.

Но лейди Елеанор с презрителен смях притегвила богатите дипли на везаната мантия около главата си по такъв начин, че да придаде съвсем нов израз на красивото си лице, което, полускрито, полунадничашо, като че принадлежало на някакво същество със странен характер и помисли.

– Сбогом, Джървас Хелуайс! – каза тя. – Запази в паметта си образа ми, какъвто го виждаш сега.

– Уви, миледи – отвърнал той с глас, вече не безумен, а тъжен като погребален звън. – Не след дълго ще трябва да се видим, когато лицето ви ще изглежда другояче и такъв ще бъде образът, който ще остане у мен.

Той престанал да оказва съпротива на разярените господа и слуги и те почти го извлекли от залата и грубо го изхвърлили отвъд желязната порта на Провинс Хаус. След активното си участие в това деяние, капитан Лангфорд се запътил отново към лейди Елеанор РоЧклиф и се сблъскал с лекаря, доктор Кларк, с когото бе провел случаен разговор в деня на пристигането ѝ. Докторът стоял настрана и макар че бил далеч от лейди Елеанор – в другия край на салона – наблюдавал я с такава остра проникателност, че капитан Лангфорд неволно му повярвал, че се е добрал до скрита тайна.

– И вие в края на краищата изглеждате поразен от чара на тази царствена девойка – подхвърлил той, като по този начин се надявал да изтръгне от лекаря неизреченото прозрение.

– Опазил ме бог! – отвърнал доктор Кларк с Печална усмивка. –

Ако сте благоразумен, и вие ще отправите такава молигва за себе си. Тежко на поразените от красотата на лейди Елеанор! Виждам там губернатора. Имам да му кажа няколко думи насаме. Лека нощ!

И така, той се отправил към губернатора Шут и му заговорил толкова тихо, че никой от околните не могъл да долови и дума от казаното, макар внезапната промяна върху оживеното до този миг лице на негово превъзходителство да подсказвала, че информацията не била приятна. Съвсем скоро след това съобщили на гостите, че поради непредвидени обстоятелства било наложително празненството да приключи по-бързо.

Няколко дни след бала в Провинс Хаус, в столицата на колонията се говорело само за него и навярно още дълго той щял да бъде предмет на разговор, но друга тема приковала вниманието на всички и за известно време го изместила от съзнанието на хората. Това било появата на ужасна епидемия, обикновено покосяваща, както тогава, така и много преди и след това, живота на стотици и хиляди от двете страни на Атлантическия океан. Във въпросния случай тя била толкова страшна, че оставила следите си – по-точно белезите си по лицата – върху историческите събития в страната, объркали се в следствие на причинените от нея щети. Отначало, за разлика от друг път, болестта като че се насочила към по-висшите кръгове на обществото, избирала жертвите си сред знатните, богатите, с благороднически произход, невъзмутимо влизала в разкошни спални и лягала до спящите в копринените постели. Някои от най-изтъкнатите гости от Провинс Хаус – дори такива, които надменната лейди Елеанор считала недостойни за своето внимание – били повалени от смъртоносната напаст. Забелязано било с невеликодушно злорадство, че четиримата господа – плантаторът от Вирджиния, английският офицер, младият свещеник и секретарят на губернатора, най-верните ѝ лакеи по време на бала, били първите, покосени от епидемията. Ала болестта, следваща своя ход, скоро престанала да бъде привилегия само на аристокрацията. Червената дамба вече не се раздавала като благородническа емблема или рицарски орден. Тя се промъкнала и в тесните, криви улички, влязла в ниските, бедни, тъмни къщурки и докоснала с ръката на смъртта занаятчиите и градските труженици. Накарала бедни и богати да се почувствуват равни като братя. И така, нагоре-надолу по Трите хълма завърлувал с нечувана дотогава свирепост непобедим нашественик – напаст и страшилище за нашите прадеди – Едрата шарка.

Трудно ни е да си представим ужаса, предизвикван някога от тази болест поради това, че днес гледаме на нея като на беззъбо чудовище. По-лесно е да си припомним, с каква боязън наблюдавахме гигантските

крачки на азиатската холера, шестуваща от бряг на бряг в Атлантическия океан и съдбовно настъпваща към отдалечени градове, откъдето половината население бе избягало. Никое чувство за страх не накърнява човешкия облик до такава степен и не е толкова ужасно, както това, което кара човека да се плаши от вдишването на насъщния божи въздух с мисълта, че е отровен, или от докосването на ръката на брат или приятел, което може да му донесе болестта. По онова време паниката неотстъпно следвала заразата по пътя ѝ или тичала преди нея из града. Набързо били изкопани гробове и останките от болестта също тъй набързо заровени, защото мъртвите били врагове на живите и се стремели да ги притеглят, тъй да се каже, в своята зловеща черна яма. Общинските съвети били закрити, като че хорската мъдрост се отказала от своите начини на действие при наличието на този свръхестествен узурпатор, завзел управляващото място. Ако неприятелска флота обикаляла бреговете, а вражеска армия тъпчела земята ни, народът навярно би предоставил отбраната си на същия този страхотен нашественик, причинил бедствие на самите тях, недопускащ намеса в господството си. Този нашественик означавал победите си с кърваво-червен флаг, веещ се в отровния въздух над вратата на всяко жилище, посетено от Едрата шарка.

Такова знаме отдавна се развявало над дверите на Провинс Хаус, защото, както се доказало след проследяване на дирите ѝ, оттам била произлязла страхотната беда. Следите водели до разкошната спалня на една дама – най-гордата сред гордите – до дамата, толкова крехка, че едва ли би могла да бъде земно същество, до надменното създание, по-@ставило се над човешките страдания – до лейди Елеанор. Нямащо място за съмнение, че заразата се криела във великолепната мантия, придавала и особена грация на празненството. Фантастичният блясък на одеждата се бил породил в болното съзнание на жена посмъртен одър и възплащавал последното усилие на нейните вкочаняващи се пръсти, везещи гибел и страдание със златни конци. Тази мрачна мълва, отначало разказвана шепнешком, била разнесена надлъж и шир. Хората беснеели срещу лейди Елеанор и крещели, че нейната гордост и презрение, от които се родило чудовищното бедствие, били предизвикали злите духове. Понякога яростта и отчаянието им преминавали в мрачно веселие. А когато червеният флаг на епидемията взел да се издига над все нови и нови порти, те ръкопляскали и крещели из улиците с горчива подигравка: „Вижте поредния успех на лейди Елеанор!“

Един ден в разгара на ужаса чудата фигура приближила дверите на Провинс Хаус и скръствайки ръце, потънали в съзерцание на аленото

знаме, разклащано от време на време от подухващия ветрец, като че разпръскващо заразата, която символизиращо. Най-сетне, като се покачил на една от колоните, стъпвайки на желязната ограда, човекът свалил флага и влязъл в сградата като го развявал над главата си. Долу до стълбището той срещнал губернатора, с ботуши, шпори и наметнат с плащ, който очевидно тъкмо потеглял на път.

– Нещастни безумце, какво дириш тук? – възкликнал Шут и протегнал бастуна си, да се предпази от допир. – Тук витае единствено Смъртта. Бягай или ще се натъкнеш на нея.

– Смъртта няма да се докосне до мен, носещ знамето на епидемията – отвърнал Джървас Хелуайс и развял високо флага. – Смъртта и Едрата шарка, възплътени в образа на лейди Елеанор, ще закрачат довечера по улиците, а аз ще вървя пред тях с това знаме.

– Защо ли само си хвърлям думите на вятъра с такъв човек? – промърморил губернаторът, като закрил устата си с плаща. – Какво значи животът на този клетник, когато никой от нас не е сигурен дали ще е жив утре? Върви, глупако, към собственото си унищожение!

Той направил път на Джървас Хелуайс, който веднага се втурнал по стълбите, но на първата площадка една ръка го стиснала здраво за рамото и го спряла. Той погледнал свирепо нагоре, обладан от инстинкта на лудия да се бори и да отблъсне противника си, но изведнъж го укротил един спокоен, строг поглед, притежаващ странната способност да обуздава и най-големия бяс. Човекът, изправил се сега пред него, бил лекарят, доктор Кларк, тласнат от задълженията на нерадостната си професия към Провинс Хаус, дом, рядко посещаван от него в по-добрите времена.

– Младежо, за какво си дошъл? – попитал той.

– Търся лейди Елеанор – отговорил Джървас Хелуайс смирено.

– Всички избягаха от нея – рекъл лекарят. – Защо я търсиш сега? Предупреждавам те, момко, болногледачката ѝ се свлече, поразена от смъртта, на самия праг на смъртоносната ѝ спалня. Нима не знаеш, че бреговете ни никога не са сполетявани от такова проклетие като прекрасната лейди Елеанор? Че дъхът ѝ отрови въздуха? Че от диплите на проклетата си мантия тя изръси смърт и епидемия за страната?

– Нека да я видя! – отвърнал безумният младеж още по-буйно. – Нека да я зърна с ужасяващата ѝ красота, облечена в кралските одежди на епидемията. Тя стои на трона си заедно със Смъртта. Нека да падна на колене пред тях.

– Бедни момко! – прошепнал доктор Кларк, но макар и дълбоко

трогнат от човешката слабост, все пак устните му се изкривили от извистелна насмешлива усмивка. – Все още ли обожаваш тази жена-злодей на обграждаш образа ѝ с илюзии, чието великолепие нараства с размерите на злото, причинено от нея? Често човек така се отплаща на тиранина си. Ела насам тогава. Както забелязах, лудостта има благоприятната способност да те предпазва от заразата. А навярно и изцелението от нея се крие в онази спалня.

Като се изкачил до следващата площадка, той отворил една врата и дал знак на Джървас Хелуайс да влезе. Навярно е възможно клетият безумец да се е самозаблуждавал, че ще види високомерната си възлюбена да седи тържествено, самата тя незасегната от заразата, която по чудо разпръсквала край себе си. Той вероятно си представял, че красотата ѝ не само не била помръкнала, а напротив – че сияела още по-ярко отпреди с неизменен блясък. Изпълнен с такива очаквания, той благоговейно приближил до вратата, пред която стоял лекарят, но спрял на прага и се вгледал боязливо в мрака на затъмнената стая.

– Къде е лейди Елеанор? – прошепнал той.

– Повикайте я! – отвърнал докторът.

– Лейди Елеанор! Принцесо! Кралице на Смъртта! – извикал Джървас Хелуайс, като направил няколко крачки в спалнята. – Няма я тук! Там, на онази маса, виждам да проблясва диамант, някога украсявал гръдта ѝ. А там – и той потръпнал – там виси мантията ѝ, върху която умираща жена е избродирала заклинание със страшна сила. Но къде е лейди Елеанор?

Нещо мръднало под копринените завеси на балдахиновото легло. Разнесло се тихо стенание и като се вслушал внимателно в него, Джървас Хелуайс започнал да различава женски глас, жално оплакващ се от жажда. Дори му се сторило, че разпознал тембъра.

– Гърлото ми! Гърлото ми е пресъхнало – промълвил гласът. – Глътка вода!

– Що за твар си ти? – извикал малоумният младеж, приближил до леглото и рязко разтворил завесите. – От кого си откраднал този глас, за да стенеш и нещастно да се молиш, като че лейди Елеанор би могла да изпадне в човешка немощ? Позор! Жалка човешка дрипо, защо си се вмъкнала в спалнята на моята лейди?

– О, Джървас Хелуайс – отвърнал гласът, а през това време фигурата се извърнала в усилието си да прикрие обезобразеното си лице – недей да гледаш жената, която някога обичаше! Сполетя ме божие проклятие, защото не смятах мъжа за свой брат, нито пък жената – за своя

сестра. Обгърнах се с гордостта като с мантия и презирах естествените страдания. Затова природата превърна клетото ми тяло в проводник на страхотно страдание. Наказана съм заради греха си към теб, към всички тях, към цялата природа! Пред тебе е Елеанор Рочклиф.

В гърдите на Джървас Хелуайс закипяло озлоблението на психически болния човек, както и осъзнатата, въпреки лудостта, утаена в дъното на душата му горчивина заради неговия отровен и разбит живот и заради любовта, на която било отвърнато с презрение. Той насочил разобличително пръст към нещастното момиче и спалнята закънтяла, а завесите на леглото се разклатили от гръмогласния му безумен смях.

– Поредният успех на лейди Елеанор – изкрещял той. – Всички са нейни жертви. Нима има по-достоеен от нея да бъде последната жертва?

Тласнат от нова приумица в размътения си мозък, той грабнал съдбовната мантия и се втурнал навън от къщата. Същата нощ по улиците минала процесия с факли, носеща по средата тялото на жена, увито в богато извезана мантия. Начело крачел Джървас Хелуайс, развяващ червения флаг на епидемията. Когато стигнали пред Провинс Хаус, тълпата изгорила символичното изображение, а духналият силен вятър разнесъл надалеч пепелта. Говори се, че точно от този миг нататък епидемията намаляла, като че нейната сила, от първата проява на болестта до последната, била свързана по загадъчен начин с мантията на лейди Елеанор. Участи на злочестата дама тъне в странна мъглявина. Има поверие обаче, че понякога в една от спалните на тази къща можело бегло да се съзре женска фигура, криеща се в най-тъмните кътчета и забулваща лицето си с везана мантия. Ако легендата е вярна, не е ли това някогашната лейди Елеанор?

Домакинът, старият роялист и аз изразихме най-искреното си възхищение от историята, силно заинтригувала всички ни. Читателят едва ли би могъл да си представи колко неизразимо по-силно е въздействието на подобно сказание, когато, както в настоящия случай, можем напълно да се доверим на разказвача за истинността на словата му. Що се отнася до мен, понеже знаех как добросъвестно мистър Тифъни установява достоверността на фактите, дори той да бе рекъл, че със собствените си очи е видял постъпките и страданията на клетата лейди Елеанор, нямаше да му повярвам повече от сега.

КРАЙ

© Весела Кацарова, превод от английски

Nathaniel Hawthorne

Източник: <http://dubina.dir.bg>

Сканиране и обработка: Сергей Дубина, 15 юли 2003 г.
Книжното тяло е любезно предоставено от Галина Янакиева

Публикация:

Натаниъл Хоторн, ГОЛЯМОТО КАМЕННО ЛИЦЕ
РАЗКАЗИ

Преведе от английски ВЕСЕЛА КАЦАРОВА

Съставител НАТАЛИЯ КЛИСУРСКА

Художник КОСТАДИНКА МИЛАДИНОВА

Редактор ОГНЯНА ИВАНОВА

Художествен редактор ВЕНЕЛИН ВЪЛКАНОВ

Технически редактор ПЕТЪР БАЛАВЕСОВ

Коректор АЛБЕНА НИКОЛАЕВА

АМЕРИКАНСКА. ПЪРВО ИЗДАНИЕ. ИЗДАТЕЛСКИ НОМЕР 800. ДАДЕНА ЗА
НАБОР 10. I. 1983 г. ПОДПИСАНА ЗА ПЕЧАТ 12. II. 1983 г. ИЗЛЯЗЛА ОТ ПЕЧАТ
25. V. 1983 г. ФОРМАТ 1/16/60/90. ПЕЧАТНИ КОЛИ 17. ИЗДАТЕЛСКИ КОЛИ 17.
УСЛОВНО ИЗДАТЕЛСКИ КОЛИ 15.71.

ЦЕНА 1.34 лв.

ИЗДАТЕЛСТВО „ОТЕЧЕСТВО“, СОФИЯ „Г. ДИМИТРОВ“. КЛОН ЛОЗЕНЕЦ, БУЛ.
„Г. ТРАЙКОВ“ 2а

THE portable hawthorne
viking press, new york 1969
hawthorne's short stories
vintage book's, new york 1946

Съдържание:

Предговор от Наталия Клисурска

Голямото каменно лице

Творецът на прекрасното

Дъщерята на Рапачини

Злочестината на господин Хъгинботъм

Егоизъм или змия в гърдите

Експериментът на доктор Хейдигър

Белегът

Беловласия покровител

Моят роднина майор Молино

Кроткото момче

Амбициозният гост

Мантията на лейди Елеанор

Големия гранат

Пророчески портрети

Сестрите-години

Итън Бранд

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2408>]